

PREKMURSKI GLASNIK

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
v MURSKI SOBOTI, Lendavska ulica št. 61.

OGLASI STANEJO ZA 1 mm VIŠINE
IN 80 mm ŠIRINE K 1.50

Izhaja vsako nedeljo.

Posamezna številka velja 2 kroni.

NAROČNINA: ZA CELO LETO — 80 K
ZA POL LETA — — — — 40 K
ZA ČETRT LETA — — — — 20 K
ZA 1 MESEC — — — — 7 K

Vogrski i slovenski právopis.

Vsaka številka prinesé tiste litere, štere so različne v slovenskom i v vogrskom právopisi. Tisti, ki nevejo dobro po slovenski četeti, si lahko s toga poglédnejo i potéu do ležej prečteli naše novine.

Po vogrskom se piše:	Po slovenskom se piše:	Po vogrskom se piše:	Po slovenskom se piše:
C, CZ	C	SZ	S
CS	Č	S	Š
gy	dj	ty	tj
ly	lj	Z	Z
ny	nj	ZS	Ž

Bodi svetloba!

12. aprila je preteklo podrušo leto, odkar se je Prekmurje, prastara slovenska zemlja, povrnila v naročje naše jugoslovanske države. Mirovna konferenca nam je soglasno prisodila to pokrajino — ne sicer celo, kajti na severu Srebrnega brega živi še nekaj neodrešenih Slovencev, to pa samo zaradi tega, ker je vedela, da je to pristna slovenska zemlja in da na njej živi pristno slovensko prebivalstvo. Slovenci so živeli na tej zemlji že petsto let prej nego so prihrumeli v Panonijo divji Madjari; slovenski kmet je oral kot miroljuben poledelec v tej lepi ravnini, v teh lepah gorah kot pijonir kulture svojo grudo pod lastnimi kralji in ni vedel, kaj je barbarsko nasilje. Okolii leta 1000 pa so prihrumele semkaj madjarske divje tolpe, ki so živele prej kot pastirji in lovci na levem bregu Tise. Oropale so mirnega slovenskega poljedelca njegove domače zemlje in madjarski poglavarji so se brez vsake pravice, na podlagi golega nasilja polastili njegove zemlje in so si jo med seboj razdelili. Par velikašev je vzelo domačemu Slovencu na tolovajski način njegovo najbolšo zemljo, njegove najlepše loge; postavili so si s kmetovimi žulji mogočne gradove, vihteli so nad njim bič in rekli so mu: sedaj si ti naš suženj, a mi smo Tvoji gospodje. Slovenec, oropan svoje zemlje in svoje pravice je smel delati samo to, kar mu je dovolil in ukazal njegov barbarski gospod, moral je — sam kulturni človek — s krivim hrbtom stati ponižno pred gospodarjem — barbarom, ki ga je ogrožal z bičem in mečem. Od tistega časa naprej obstojijo ogromna veleposestva različnih Szaparijev, Zichijev, Bathanyijev in kakor se že zovejo ti gospodje, ki so nad tisoč let živeli izključno le od žuljev in potnih srag bogega slovenskega poljedelca, sami pa pasli lenobo in zapravljali denar na pregrešno lahko-mišljen način.

Jugoslavija je prinesla slovenskemu poljedelcu osvoboditev izpod tujčevega jarina in je začela takoj delati na to, da se pravemu gospodarju vrne njegova lastnina, njegova zemlja. Pod Jugoslavijo je našel slovenski poljedelec v Prekmurji svojo pravico, najsi bode bogataš ali siromak; sedaj se šele z mirnim srcem zateče bodisi k sodnji ali drugim oblastem, ker ve, da se tukaj sodi po pravici in da ne obdrži prav samo tisti, kateri bolje plača. Korupiranost in podkupljivost madjarskega uradništva in madjarskih oblastnj je tako splošno znana, da ni treba o njej govoriti. Slava madjarskega po sili — gospoda in madjarskega grofa je za vselej minula.

Jugoslavija ima pravico pričakovati za vse to hvaležnost od vseh dobromislečih in razumih ljudi, ki se še niso popolnoma skregali s pametjo. Ako nas tlačijo še vedno razne nadloge, ako še vedno ni tako, da bi bilo vsem po volji, ni temu kriva Jugoslavija, temveč po vojni nastale razmere, zaprtje mej itd., stvari, ki se bodo v kratkem obrnile na boljše. So to razmere, ki ne tlačijo samo Prekmurca, temveč prebivalstvo cele Evrope.

Premurski človek, ki je nad tisoč let živel pod pritiskom madjarskega nasilja, gotovo ne more čez noč popolnoma spremeniti svojega mišljenja in čutenja; to je stvar, ki potrebuje nekaj časa. Zato tudi nikdo ne zahteva od njega samo, da pravično prizna obrat na boljše in da priznava dobro voljo nove države, biti proti vsem jednako pravični; nadalje spoštovanje nove države in zadržanje, katerega se lahko zahteva od lojalnega državljana.

Nekaj pa, kar se ne sme več trpeti, je pa sovraštvo in hujskanje do naše države, vznemirjanje ljudstva in gojenje nekake potvorjene iridente. Vsak, tudi najbolj zagrizen madjarski agitator, nam mora priznati, da smo dosedaj v tem pogledu naravnost milo postopali in da smo gledali z dobrodušnostjo na gotove pojave, ki so bili vse graje vredni. Vse to pričakovanju, da bode tudi najbolj zaslepljene ljudi srečala pamet in da bodo uvideli, da je povratak Madjarov izključen in da naša država hoče biti vsem dobra mati.

Ta sistem dobrote pa je bil — kakor smo se žalibog morali prepričati — zgrešem. Madjarski hujskači so imeli našo dobroto za slabost in pomanjkanje poguma. Zato jim je greben čedalje bolj rasel, njih predrznost je postajala čedalje večja; vznemirjanje ljudstva ni hotelo prenehati, vedno z nova so se širile lažnjive vesti, ki so jih raztrosali med ljudstvo samo v namenu, da ljudstvo ne bi prišlo do miru in da ne

bo zadobilo vere v trajnost novega režima. Poznamo od prvega do zadnjega vse tiste hujskače in bodeimo z njimi tudi obračunali. Za dosego njih cilja jim je bilo dobro vsako sredstvo: bili so tako predrzni v svojem sovraštvu proti vsemu, kar je jugoslovanskega, da nas, ki smo prišli prek Mure, niti niso hoteli priznati za Slovence; po njih besedah je samo Premurec pravi Slovenec, drugi smo „Kranjci“, „Štajerci“ itd. Tistim glumačem (ki so seveda sami najboljši „Slovenci“) vidimo dno njih hinavske duše; tudi zanje pride ura plačila. Ljudsko štetje je v tem pogledu prineslo zaminive pojave; podvplivom madjaronskih hujskačav so bilo prebivalci celih občin vpisani kot „Vendelski“ (torej ni več „Slovenci“, gl. občino Markišavci) in ljudje, ki so si znali pridobiti naše zaupanje, so vpisali svoje otroke pod smešnimi pretvezami za Madjare! Tudi tem hinavcem bodeimo odslej posvetili svojo pozornost!

Naše prekmursko ljudstvo, v kolikor se je dalo zapeljati tem hujskačem, je seveda nedolžna žrtev; to vsi vemo. Udariti je treba tisto kliko, katera vodi vse to gibanje; zapoditi jih je treba od korit, v katero jim poklada klajo še vedno slovenski kmet in potem bodo sami šli tja, kamor jih srce vleče in kjer se je jim bo želodec skrčil — v blaženi orszag.

Ljudstvu pa kličemo: ne daj se več voditi od brezvestnih zapeljivcev, ki so že toliko njih storili nesrečnih, ne poslušaj jih, temveč obrni svoje srce odkritosrčno k svoji pravi materi ki ti hoče dobro in ki te bode tudi osrečila, kajti madjaronske slave je konec za vedno.

Zbor zavüpnikov JDS.

V nedelo, 10. aprila t. l. se je vršo zbor zavüpnikov jugoslovanske demokratske stranke v Ljubljani. K zborovanju je prišlo više 200 zavüpnikov iz cele Slovenije. Tudi naša domača vërstvena partaja je bila tam prvič zastopana. Razprávala se je od vnogi dugovánj našega občnoga življenja. Zborovánje je zvün zmesnoga počivanja ó vör dugo trpelo. Té cajt pa je nej dojšo, da bi mogli vsi zamerkaní poročeválci na réd prijti.

Zborovánje je odpro burno pozdrávljeni predsednik minister dr. Vekoslav Kukovec. Na to je prevzeo predsedstvo dr. Vladimir Ravnihar. Razložo je v krátkom govori, da vřed správanje našega országa dobro napredüje. Z zavüpnostjov lejko glédamo bodočnosti v oči. Nej na zádne pa je to zasluga naši demokratski követov, ki se za nás dosta brigajo, ki ne poznajo tak velkoga trüda, da bi nej za nás vse včinoli, ka za potrebuo spoznajo.

Minister dr. Kukovec je potom poročo od političnoga stališa i od politične poti demokratske partaje, štero bi tá v bodoče najzavžela. Ustáva, tou je fundament za ravnanje našega orsága pride približno v ednom meseci pod strejo. V krátkom bi znalo priti do nove orijentacije v našem političnom življenji, ár za demokratsko stranko nastanuje novi političen stališ, s šterim more računati. Razložo je stališče demokratske stranke proti drugim partajam. Vzbüdo je paznost i pokazó potrebočo, da se demokratska stranka v bodoče more močno zavžeti máli kmetov i meštrov, more je s celov močjov podpérati. Málim vértom se more omogočiti napredüvanje v vérstvi. I tém več máli meštrov v dobrom stánji vzdržümo, tém ležej se razvije industrija. Naša vérstvena politika more predvsem máloga vértá i rokodelce, meštre pomágati. Tržcom se more dati sloboščina, tak da zdrava konkurenca nastáne, štera obsebi znižá cene. Po njéni cilaj more demokratska stranka tídi v Sloveniji najmočnejša partája postáti. (Ploskanje i živijo kriči.)

Poslanec dr. Gregor Zerjav je poročo, ka so demokrati v zádnjem cajti doségnoli. Tak pri šolstvu i reformi pri viššem šolskom sosveti. V verski pitanji stojijo demokrati na stališči absolutne strplivosti. Zasluga slovenski demokrátoy je, da se je v ustavo gorvzeo kancelparagraf, tou je, ka je dúhovnikom prepovedano pri spunjávanji cerkveni dúžnosti politizirati bodisi iz predgancá, pri spovedi, v cérkvi, v šoli, v svoji kancelaji, pri pokápanji itd. Nadale je razlago od raztálanja krajinski oblásti.

Poverjenik Adolf Ribnikar je interesantnosti od koroškoga plebiscita govorio. Med drugim je omeno tídi stanovanjske komisije. Zastopa stališče, da oni, ki nemajo razmenja i dobre vole za Jugoslávijo, nemajo pravice, da bi vživali med nami kakše peršonske haske.

Po poročilaj ništerni drugi govornikov je predsednik dr. Kukovec odpro debato ali pogučávanje gledoč občinski volítev i gledoč oblásti po pokrajinaj. —

V Prekmurji za zdaj občinske volítvi izostánejo, ár je potrebno prvlé po več máli občin zdrúžiti zavolo omogočenja rédnoga oprávljanja občinski poslov. Pitanje delavcov (šlavončarov) v Prekmurji se je zaednok v vsestransko zadovolnost rešilo. Železnica Ormož—Murska Sobota se bode povala prvlé kak gér štéč indri v Sloveniji. Most prek Móre se dela. Pogájjanja za avtomobilne zvéze tečejo. Vse druga pétidesétera pitanja i želenja domáče vérstvene partaje v iméni Prekmurcov se po rédi i mogočnosti spunijo. Pred dokončanjom dela za ustávo se pač nedá dosta opraviti, ár fundament orsága več od več pomejni i se more oprvim rešiti.

Prijátelstvo, interesiranje za Prekmurce i naklonjenost proti nam v Ljubljani je vse hválevredna. Merodájni činiteli nás nemajo samo na papiri, nej, tej ljubljanski gospodje razmijo nás, nás poslúnejo, nás v srei nosijo, nás očivesno podpirajo, se brígajo za nás tak kak dobra mati za svoje dejte, štero rávno vpamelüje, se na nogé postávla i proba hoditi. Pazliji so proti nam i čütijo z nami. Naše nevole so njuve nevole, naša radost je njuva radost. A ništerni med nami se trdoglávno i svoje vole držijo. Neščejo i nevüpajo istini v obráz poglédnoti i neščejo pravice pripoznati. Trüdiyo se zadüšiti vsakše národno-kulturno gibanje, vsakše dobro delo za našo držávo. Tej razbijáči, tej hujskáči, tej našemi lúdstvi i našoj držávi nevarni elementi se nahájajo med nami, kak smeti v zrnji. Té smetij se morejo odstrániti i te de mogoče nam delati i nastopiti za bodočnost. Ne čakajmo pa, da bi nás drugi presejo, samij moremo ščistiti takše smetij. Pomislite, na kakšem málom krájčeki zemlé Jugoslávije mi,

prebivamo i vpamel vzemete, da prav za prav komaj telko pomejnimo kak eden zob v lampaj človeškoga tejlá. Či pa se za nás izdak na telko skrbijo i trüdiyo, to je ob vsebi svedočba, da mámo dobrovolnoga vértá, šteri na vse pázi i privsem réd držij. Réd i mér mámo! Té réd i mér pa nesmi v bodoče od vékše ali ménše vnožine bajonetov odvisen biti, liki mij obsebi ga moremo vzdržati. Privsem občnom dugovánji se moremo zdrúžiti k národnoj drüžbi, štera naš orság predstávla pred svetom.

Kakše zvéze so činiteli domáče vérstvene stranke stvorili v hasek Prekmurja, kelko i ka so na tújoma brezi lástnoga kóveta doségnoli i za kój vsefelé se trüdiyo v občnom interesi, od toga bode povedani račun na ednom velkom gyülejši, šteri se v dánom cajti vküp pozové. Obračunati se more prinás, ka i kelko dobrega ali slaboga nam je správila naša demokratska organizácija pod iménom domáče vérstvene stranke. V bodoče se more pokazati, ali je naše lúdstvo našega demokratskoga mišljenja ali pa šče pri klerikalcaj nadale tobák saditi.

Prekmurci v Ljubljani.

Na povabilo jugoslov. demokratske stranke so se odpelali ništerni domáćini k zborovánji zavüpnikov v Ljubljano. G. Šerüga je vodo naše rojáke. V nedelo pred začétkom zborovánja so se obrnoli v kancelajo tájništva JDS., da bi si poskrbeli potrebne informácije. Navzoči gospodje so Prekmurce jáko prijátelsko sprejeli. Želeli smo da bi radi gučali z vodstvom demokratske stranke poleg naši razmer, či bi se zato priložnost našla tistoga dnéva. Zborovánje se je pa že taki začnolo i so gospodi celi dén pri tistom posel meli. Po poudnévi okoli péte vóre pa nas je gospod poverjenik Adolf Ribnikar povábo iz zboroválnice v tájništvo demokratske stranke na pogučávanje. G. Šerüga je njemi predávo i ga informiro od prekmurski razmer. Gospod poverjenik si je poedna mišljenja notiro na árkoš papira. Gđa je že dve stráni napiso z noticami so ga k telefoni zváli. Po tistom pa, ár je ešče samo eden tao naši zadev poslúno i bi predugo trpelo do konca, nam je naznato, da je gospod predsednik deželne vláde dr. Baltič zvedo za naš prihod v Ljubljano i nas dá prositi, naj na drugi dén ob 10 vóri k njemi pridemo. Tak je gospod poverjenik pogučávanje z nami pretrgno i nam nazvesto, naj na drugi dén gospod predsednik deželne vláde poročamo vse naše žele, prošnje, predloge i zahteve, rávno tak, kak smo namejnili njega do konca informirati. Šli smo nezáj k zborovánji, štero se je potistom v krátkom zaključilo. Poslovili smo se od vsej novi poznanecov do videnja.

Na drugi dén je nás proste lúdiy gospod predsednik deželne vláde izvenrédno dobrovolno i prijátelsko sprejeo. G. Šerüga ga je na drobno informiro od kakši štiridesét vsefelé dugovánj Prekmurja. Guč je bio od uprave pri občini i lokalni oblástaj, od šolski i cerkveni zadev, od rokodelcov-meštrov, od agrarne reforme, od podfinančno uprávo spádajoči dugovánj, od varnostni zadev, od prometa, od vérstveni zadev, itd. Potom pa je prišlo na réd pogučávanje od kakši dvajseterefelé dugovánj vékše ali ménše znamenitosti specijelno od Murske Sobote. Gospod predsednik deželne vláde dr. Baltič se je interesiro za vsakšo stvár. I tídi on je stávo večféle pitanj med predávánjom. G. Šerüga njemi je na vse naprejpri-nešene pitanja korektno i stvárno odgovoro. G. predšednik nas je oproso naj njemi vse tou, ka smo njemi povedali pismeno izročimo. Zagotovo nas je, da se bode on za tou skrbó, da se naprejpri-nešene zadeve bodo primerno rešile. Nato so se Prekmurci poslovili. Sprejem je pétfertálov vóre dugo trpo,

Zadobili smo najbogši vtis i trdno prepričanje od posébné dobrovolnosti proti našemi prekmurskomi lúdstvi.

V pondelek popoudnévi smo šli k tájništvi JDS i smo meli dugše pogovárjanje z gosp. tájnikom Ivan Majcen, ki nas je informiro od vsefelé partájsko dugovánj. Ob šesti večér pa smo se Prekmurci odpeljali z bele Ljubljane proti domi.

V prihodnoj številki se popišejo podrobnosti, od šteri je bio guč i zakoj se je šlo.

NOVICE.

Izid ljudskega štetja v Prekmurju.

Operati ljudskega štetja so končno vsi dospeli na civilni komisarijat, ter so bili v toliko popravljeni, da je bilo mogoče začesno ugotoviti končni izid. V okraju Murska Sobota znaša skupno število prebivalcev 54.011, v dolnjelendavskem okraju pa 38.405, skupaj 92.415. Od teh je Srbohrvatov 85, odnosno 628, skupaj 763, Slovencev 48.398, odnosno 26.049, skupaj 74.447, drugih Slovanov 44, odnosno 21, skupaj 67, Rumunov 4, odnosno 1, skupaj 5, Italijanov 8, odnosno 16, skupaj 24, Nemcev 1936, odnosno 145, skupaj 2081, Madžarov 3073, odnosno 11.372, skupaj 14.435, Arnavtov 0, odnosno 42, skupaj 42, drugih 463, odnosno 94, skupaj 554. Rimskih katoličanov je 29.569, odnosno 26.845, skupaj 66.414, protestantov 24.072, odnosno 322, skupaj 24.754, židov 320, odnosno 322, skupaj 642, ostali pripadajo drugim konfesijam. Pri ljudskem štetju z dne 31. decembra 1910. je bilo ugotovljeno nastopno stanje: Skupno število prebivalca 54.014, odnosno 37.226, skupaj 91.240. Rimskih katolikov je bilo 65.133, protestantov 25.119 in židov 978. Število židov je razveseljivo padlo.

Avtomobilska zveza Maribor—Gornja Radgona. De 18. t. m. prične redno voziti avtomobil iz Maribora preko St. Lenarta v Gornjo Radgono in nazaj. V Maribor bo prihajal zjutraj ob 8. uri, odhajal pa bo iz Maribora ob 14. uri. Do St. Lenarta stane obojestranska vožnja 50 K, do Gornje Radgone in obratno do Maribora pa 100 K.

Nečuvane naredbe. Državni sekvestri veleposestev v Prekmurju in agrarna reforma so nalagali dosedaj denar — letno več sto tisoč kron — v tukajšnjih slovenskih denarnih zavodih in bankah. Prišla pa je nakrat naredba, da se morajo vse te svote pošiljati Jadranski banki v Ljubljano in tam nalagati. Ta naredba je naravnost neverjetna! Pomanjkanje denarnih sredstev v Prekmurju, osobito pri denarnih zavodih, je občutno, ker so prejšnji madjarski denarni zavodi ustavili redno poslovanje in je prebivalstvo izgubilo do njih, kakor do denarnih zavodov sploh vsako zaupanje. Zato svoje denarne prihranke drži rajše doma, nego, da bi jih zaupalo denarnim zavodom. Potreba kredita pa je velika, tako pri trgovcu, obrtniku, kakor poljedelcu. Kako naj slovenski denarni zavodi ugrade potrebam domačega prebivalstva, ako se jim odvzame velik vir dohodkov in se oropa pokrajina velikih denarnih sredstev, kateri izvirajo iz pokrajine same? Kako pride velekapitalističen denarni zavod v Ljubljani, oz. Trstu do tega, da njemu pride v dobro denar, kateri se po malih zneskih zbira iz žepov prekmurskega prebivalstva in kateri bi moral biti na razpolago temu prebivalstvu samemu? Po kakšnih potih se je posrečilo imenovani banki, da je napeljala denarna sredstva Prekmurja v svoje? Zahtevamo energično pojasnila in takojšnje odpravo te nevzdržne naredbe! Stvar bomo zasledovali in ne bomo odnehali prej, dokler se ta naredba ne odpravi. Radovedni smo samo, ali je izšla naredba od direktorja agrarne reforme za Slovenijo ali naravnost iz Beograda od ministerstva agrarne reforme in ali je protekcija ali korupcija?

Sokolska telovadba in „kulturni boj“.

Telovadnica v meščanski šoli je prišla v red in začelo se je v njej veselo sokolsko življenje. Staro in mlado, ponajveč pa naša nadebudna mladina hiti vanjo, da si v njej s telovadbo krepí duha in telo. Ali je mogoče za mladino, osobito šolsko najti primernejše uporabe prostega časa, nego so telovadba in mladinske igre? In vendar blijuje naš kaplan Krantz ogenj in žveplo na ono deco, ki se udeležuje telovadbe; s terorjem hoče uplivati na nedolžno mladino, da bi jo odvrnil od poštenega dela in poštene zabave. Grozi deci, da ima smrtni greh, kdor hodi k telovadbi, da proda s tem svojo dušo hudiču in da je ne bode poučeval v veronauku, ako ne neha hoditi v telovadnico. Vse to seveda, ker se gre za sokolsko telovadbo in ne za orlovsko. Ako bi hodili otroci k orlovski telovadbi, bi bilo vse dobro. Ako bi vodilo telovadbo madjarsko društvo, bi bilo še bolje. Ali si morete misliti bolj zagrizene strankarskega hujškanja, nego je to-le? Temu prenapetemu in vročerknemu dušemu pastirju bi bilo treba ohladiti prevroče možgane s tem, da bi se ga posadilo za nekaj časa v luknjo, potem pa odstavilo od njegove službe kot katehet, kajti tak človek ni vreden vršiti vzvišenega poklica vzgojitelja mladine. Do zadnjega časa je poučeval ta gospod veronauk pod madjarskem katekizmu; šele sedaj mu je višja šolska oblast to prepovedala — seveda v njegovo veliko žalost. Ali bomo res še nadalje trpeli med seboj take pokvarjevalce mladine ali res ne bomo napravili konečno reda med zagrizeno madjarsko gospodo? Čas bi bil.

Smrtna kosa. Ruža Franc evang. učitelja mála čér Klárika po dugom, težkom betégi v krátkom, brez skrbnoga življenja, v dvej leti starosti se 11-toga aprila t. l. z božov volov odselila na ov drúgi svejt, nazáj k Angelom.

Sestanek dobrovoljcev. V nedeljo dne 17. ob 10 uri se vrši v Beltincih redni mesečni sestanek prekmurskih dobrovoljcev. Poleg določenega dnevnega reda predava še g. Franjo Vojsk o kolonizaciji dobrovoljcev.

Tečaj za vojake — analfabete. V četrtek, dne 14. aprila se je otvoril poseben tečaj za vojake analfabete. Predavanja se vrše v katoliški šoli torkih in četrikih. Nepismeni vojaki, ki se za časa vojaške službe priuče pisanju in branju, se odpuste dva meseca prej iz vojaške službe.

Cesar Viljem II. V bližni protestantske cerkve v enonadstropni hiši stanuje policijski uradnik, ki je še sedaj velik častilec Viljema II. Dvoje oken njegovega stanovanja je izzivajoče zagrnjenih s sliko bivšega kaiserja. Dobro bi bilo temu uradniku (ki je bil, kakor smo zvedeli od dobro informiranih, načelnik Št. Peterskega »Orla«) dopovedati in sicer na razumljiv način, da smo v Jugoslaviji.

Karl Habsburški gre v Španijo. Švicarski zvezni svet je sklenil v svoji današnji seji, da se dovoli bivšemu cesarju Karlu do nadaljnjega bivanje na švicarskem ozemlju. Po najnovejših vesteh se bode Karl nastanil trajno najbrže v kaki drugi deželi, najbrže v Španiji. Po verodostojnih vesteh bode zapustila družina razkralja Karla vilo Prangins koncem aprila.

Stavka v angleških premogovnikih, ki je izbruhnila pred pár dnevi, se nesprenano širi. Na vseh krajih so razobešeni pozivi, ki objavljajo dolžnost, da se vsi rudarji pridružijo stavkujočim. Dobrovoljce so rudarji izgnali iz jam, demonstracije nosijo že revolucionarni karakter. Na vpostavitve dela v premogokopih v kratkem času se ne more more upati. Koliko delavcev stavka na Angleškem? Dosedaj se nahaja v stavki na Angleškem 2.225.000 delavcev, če pa ne pride do pondeljka do sporazuma, potem bodo proglasile stavko tudi še ostale delavske stroke v približnem številu 2.285.000 duš. Tako bo potem znašalo število stavkajočih na Angleškem 5 milijonov delavcev.

Poštarica pobegnila z 100.000 dinarji.

Iz Skoplja poročajo, da je od tamkaj pobegnila poštarica Janja Vučkovičeva. Vzela je s seboj nad 100.000 dinarjev uradnega denarja.

Železniška nesreča pri Mitrovici. Včeraj zvečer se je odirgalo za postajo Mitrovico od tovornega vlaka več vagonov, ki so neopaženo ostali na progi. Ko je kmalu na to vozil na progi drug tovorni vlak je v temi zadel na stoječe vagon. Lokomotiva in 10 vagonov popolnoma razbitih. Proga je bila pretrgana in brzovlak iz Beograda ter ostali vlaki so morali čakati v Mitrovici celo noč, dokler niso delavci proge za silo očistili. Pri trčenju so bile raztrgane tudi brzovjavne in telefonske žice. Direktni telefonski promet med Beogradom in Zagrebom ter Ljubljano je od včeraj prekinjen.

Vsem županstvom in prečastitim župnim uradom! Kraljevi in generalni konzulat v Njujorku je vnovič poročal ministrstvu zunanjih zadev v Beogradu, da je nastalo v Ameriki katastrofalno pomankanje dela. Po dobljenih statističnih podatkih je ostalo samo v državi Njujork danes okoli tristotisoč delavcev brez dela. Leta 1920 je pri našem generalnem konzulatu v Njujorku prosilo 17255 oseb za potne dokumente za vrnitev v domovino. Županstvo naročam, naj vse one, ki se nameravajo izseliti v Ameriko, pred tem korakom najresnejše posvarijo, prečastite župne urade pa prosim, naj ob vsaki nudeči se priliki v tem smislu poučevalno vplivajo na prebivalstvo Civilni komisar za Prekmurje: Lipo v šek s. r.

Fárbajo kavárno . . . Štero smo že dugo časa čakali i zahtevali, ednok se dönok zgodilo: kavárno pri Kroni vofárbajo. Mi, šteri smo prisiljeni vsaki dén v to kavárno hoditi, nás je že sram bilo, ka je naš »Dom« tak zapuščeni. Opo-minanja je vrejdná tá kavárna sama za toga volo, ár v Prekmurskom metropoli je edino mesto, gdé se tak inteligencia, kak mi prostni lüdjé gor nájdemo i gdé lejko človek »zabáva«. Či že ednok nemamo gledališča, nej orfeuma, nej cirkusa, pa nonč nej kinoja, dönok mámo to kavárno, gdé se to včasí navéckse vse nájde, gda so vküper so-bočki fanti. Med njimi seveda nájkvši virtuož je naš vrlí glávni natákar, Gospod Legenstein Géza, šteri po večeráj lüšno špila na klaviri. Zdaj, ka de kavárna moderno pofárbana, de dosta veselejše špilo — kak nam je pravo — kak prvéle v grdoj kavárni. Mi pa mo zadovolnejši z lástnikom kavárne, Gosp. br. Kemény Marko-jom, ka njemi je tá ideja v glávo prišla. (—ss—)

Trgovci, šteri ščéjo naše novine odávati, náj nam naznánje dájo, od vsáke številke dobijo 20 %.

Upravništvo.

Stari drobiž iz nikla. Ker se zopet ponavljajo nesoglasja radi starega drobiža iz nikla, opozarjamo naše čitalje na naredbo z dne 27. marca preteklega leta pod št. 7218, ki daje temu drobižu dinarsko vrednost, to je 20 vin. komad velja 20 par ali 80 vinarjev, 10 vin. komad pa 10 par ali 40 vinarjev.

POLITIČNI PREGLED.

JUGOSLAVIJA. Odsek parlamenta za ustavo je svoje delo skončó. Od toga odseka, v šterom so delale vse partáje, narejena ustava pride pred parlament. Parlament de jo rešo v enom meseci, na to začne parlament rešiti drúga pitanja in dogovánja na socijálnom in vérstvenom poli. Té dozdašnjí odsek za ustavo je prekvzeo novo nalogo, to je zglihanje právde (törvény-ov). Kak znáno, zdaj valájo náčiše právde v Sloveniji, kak v Srbiji, Bosniji in na Hrvatskom. Trebej to právdo zglihati, ka mo vsi državlani Jugoslávije glijne právde meli. Kázenski zákon je že skoron skončani za celo držávo: eden, delajo že tudi drúge zákone. — Preminoči pétek, 8. t. m. je obdržó parlament velko sejo. Vlára je obrazložila, zakaj je pred pár meseci trnok ostro nastopila proti našim komunistom, kimunisti, šteri so svoje penenze iz Rusije, Romunske, Madžarske, ščéli v de-

cembri preminočega leta naréditi v Jugosláviji revolucijo, kak nekda v Madžarski. Vlára je zaznála in je trnok ostro nastopila proti komunistom. Razpústila je njuve drúštva, novine prepovedala, komunistovske čestnike iz državne službe vóstirala. Za toga volo so komunistovski poslanci napádlí vláro, štera njim je odgovor dála 8. t. m. Minister za notranje stvári je obrazložó celo delo in želeo od parlamenta odobranje. Parlament je vlári odobro njéno delo, preti so gučali same komunisti, socijálísti in republikánci, šteri vküp hodijo z Radičovov partájov.

MADŽARSKA má velko vládnó krizo poleg Károlovoga puča. Stranka máli vértov je proti stopila proti vlári, ár je tá sáma pripomogla, ka je mogo Károl na Madžarsko priti, to bi pa bio zrok za vojno. Máli kmetje neščejo Habsburske krále, ár so tej vsigdá pomágali samo grofom in púšpekóm, tálali so njim velke titule, ali iz máloga kmeta je tá gospoda kožo doj drla. Parlament v Budapešti je obdržó za volo Károla sejo dné 5. t. m., zastopniki (követi) máli vértov so óstro proti vlári gučali in zahtevati, ka more vlára pod obtožbo. Eden követ máli vértov je gučo: »Lüdstvo nešče, ka bi se povrnoli Habsburgi nazáj na Madžarko, ár lüdstvo nešče, ka bi se ešče ednok povrnili cajtí gaug in čarne reakcije. Lübsi nam je romunski ali pa srbski král, kak pa Habsburgi.« Nato je vlára z ministerskim predsednikom Teleki podála demisijo, štero je Horthy gorprejó. Novoga ministerstva dozda ešče nega, partáje se glijajo. Stranka málih vértov prezkeme ministerstvo poljedelstva in notranje ministerstvo.

NEMČIJA. Antanta ešče nadale v rokaj má dosta nemški várašov, dokéč nede Nemčija pláčala vojne odškodnine.

GRŠKA. Turki so v Arábij in Ážiji Grško vojsko trnok nabili. Grki so zgúbili preka 8000 lüdjí ter so mogli bežati. Lüdstvo či dale bole želej nazáj meti Venizelosa, šteri je izgnáni za to, ár je Grško trnok dosta naprej spravo brezí vojne. Zdašnjí král Konštantin je prineso bojno z Turčijov, pa njemi slabo ide, záto želej tudi sam nazáj Venizelosa, ka bi njemi pomágo.

ITALIJA. Parlament je razpúščen, novi válastáši do se obdržali v májuši. Bitje med fašisti in socijalisti nadale trpi, lüdstvo nema mira in je nevarno življenje. Pred pár dnévi so napádnoli fašisti hrvatsko vés v Istri Krnico in jo požgali, nekaj kmetov so odpelali v areste nekaj so jih dolstrelili, vse to samo záto, ár ščéjo kmetovje ešče nadale tudi pod Itálíjov biti Hrváti.

Posláno.*

V Gornjem Lakošu, dne 6. IV. 921.

P. T.

Od agrarne reforme dne 27. februarja jaz sem pisao nekaj v Novinah. Kdo se potrudí in prečte te članek, lahko se prepriča, da niti v mišljenju ne piše te članek proti agrarne reforme sploh, ali biča takšo agrarno reformo, kakša se — na primer v moji občini dela. Lübito pravico in priznajmo, da jeste dobra in slaba agrarna reforma. Dobra je, štera do lüdskega blagora pela in slaba, štera niti máčki ne pomága. Od te, od takše agrarne reforme pišem jaz, da je boljše, če jo niti nemamo.

Moje življenje in moje delovanje samo eden cilj pozna, namreč to: pomagati onim, ki so slabi. In da sem omenjeni članek napisao, mi je ista miseo vodila pero.

Ž odličnim spoštovanjem Vam odani:

Julij Kontler, nadučitelj.

* Za vsebino tega spisa uredništvo toliko odgovorno, koliko to določa zakon, Uredništvo.

GOSPODARSTVO.

Zakaj se hoče raztegniti srbski zakon glede monopola soli tudi na naše kraje? Te dni je v monopolski upravi v Beogradu zopet prišlo na tapet vprašanje o monopolu soli, ki naj bi se raztegnil tudi na naše kraje. To vprašanje je bilo, kakor znano, že lansko leto v finančnem odboru na dnevnem redu, vendar se je takrat večina izjavila proti monopolu soli s predlogom, da naj država pobira monopolno takso, prodajo pa prepusti trgovcem. To pot vprašanje monopola še ni rešeno, vendar moremo upati, da se tozadevni zakon, ki bi cene temu predmetu brezdvomno zvišal, ne bo razširil. Lansko leto je bil monopol soli morebiti načelno vprašanje, letos pa vidimo za njim 3000 vagonov soli, katere je monopolna uprava kupila po prav neugodni ceni v Nemčiji, franko Passau. Ker je navedena uprava plačala za 100 kg soli 29 dinarjev, ki pa se lahko dobi brez carine in trošarine po 25 dinarjev, je razumljivo, da hoče uprava nekaj ukreniti, da se izgone ogromni izgubi, ki bi znašala pri celi količini okrog tri milijone dinarjev, nerazumljivo je le, da išče uprava ovce, ki naj se postržejo med konsumenti, mesto med onimi, ki sklepajo neugodne kupčije. Trgovina brez rizika bi bila blažena stvar!

Nemci ponujajo vagone za vojno odškodnine. Nemška vlada je ponudila naši vladi na račun vojne odškodnine, ki jo ima dobiti Srbija, 85 kompletov vlakov, t. j. 85 lokomotiv in 2450 vagonov, če računamo, da ima vsak vlak eno lokomotivo in 50 vagonov. Naša vlada je to ponudbo načeloma sprejela, zaprosila pa je samo še entento za dovoljenje, oz. odobrenje te ponudbe.

Madžarska, inozemska trgovina. Po poročilu statističnega urada je uvozila Madžarska v prvi polovici leta 1920 2.300.000 q blaga. Iz Čehoslov. 300.000 q, iz Nemčije 300.000, okrog 700.000 q iz Avstrije, ostalo pa iz Švice, Italije in drugih držav. Iz Čehoslovaške je Madžarska dobivala papir, sladkor, steklo in železo, iz Nemčije sol za kuho, semena in železne izdelke, iz Avstrije pa volneno in bombažno blago, stroje, kemikalije in kolonijalno blago. Izvoz je znašal 2.600.000 q. 80 odstotkov od tega je šlo v Avstrijo, med drugim posebno mnogo vina, zelenjave in sadja, v Čehoslovaško in Nemčijo večje količine surovih kož, mineralnih vod in cementa, v Italijo staro železo in pohištvo, v Švico in Holandijo pa cement.

Konec nevarnosti za prihodnjo žetev. Ker prihajajo iz vseh delov naše države vesti, da je začelo deževati, smemo upati, da je nevarnost za prihodnjo žetev prešla in da bo prepoved izvoza živil in krme kmalu preklicana.

Dobiček Narodne Banke v preteklem leta je znašal 3.556.849,37 din. V prometu je bilo dinarskih novčanic za 668.830.310 din., kronsko-dinarskih nvočanic za 2 milijardi 661.241.400 dinarjev, skupaj za 3.340.127.710 dinarjev.

Banke v Čehoslovaški pričakujejo gospodarsko krizo. Iz tega vzroka se v Čehoslovaški dobi jako težko od bank kredite, posebno za nova podjetja, ker hočejo biti česke banke pripravljene z večjimi zalogami denarja na gospodarsko krizo, ki se razširja od zapada proti vzhodu, da odvrnejo katastrofo, ki grozi posebnim industrijskim državam.

Alkohol in železničarji. Minister za zdravje izdeluje načrt zakona, kateri prepoveduje železničarjem uživanje alkohola v času izvrševanja službe. Prednost pri sprejemanju na železniško službo bodo imeli oni, ki dokažejo, da so člani kakega antialkoholnega društva.

ČEH in GÁSPÁR

trgovina z mešanim blágom

PRIPOROČATA VSEFELE LOPATE, MOTIKE, GRABLE, CVEKE IN DRÜGO, KAK TUDI VSEFELE ŠPECERJSKO BLÁGO PO NÁJ-
:: NIŽJOJ CENI. ::

v MURSKI SOBOTI,
Lendavska ulica, pri židovski cérkvi.

PETERKA IVAN

ŽELEZNA TRGOVINA

Priporočam vsefele železo: kak plüge, dobre škéri, kosé, lopate, rasoje, grable, lance, cveke, vékšo množino „goričanske“ motike, posode, vsefele farbe in dosta drügo dobro blágo po najnižjoj ceni.

Ajánlok mindennemü vasat, ekét, szerszámot, kaszát, lapátot, villát, gereblyét, láncot, szeget, nagymennyiségü „hegybeli“ kapákat, edényt, mindenféle festéket és sok más jó árut a legalacsonyabb árban.

v MURSKI SOBOTI

POLEG PETERKOVE OŠTARIJE.

RAZGLAŠÜJTE v „PREKM. GLASNIKI“!

Trgovci!

Naročite takoj!

Kape najmodernejšega izdelka od K 72—136
Klobuki letni od K 140-220
Obleke domačega izdelka od K 1280 do K 2260

!! SAMO NA VELIKO !!

Velezaloga najlepše sortiranih vzorcev angleškega blaga. — Prvi največji ljubljanski krojaški atelje. Obleke po meri domačega izdelka se razpošiljajo širom Jugoslavije. Zahtevajte vzorce od blaga, po povzetju se pošiljajo vzorci naših izdelkov.

SCHWAB & BIZJAK

LJUBLJANA, Dvorni trg 3.

Gostilničarji pozor!

Cenj. gostilničarjem vljudno naznanjam, da sem

OTVORIL ZALOGO PIVA

iz Gótz-ove pivovarne v Mariboru. V zalogi bodem imel vsak čas vse vrste pivo v sodčkih in steklenicah. Pivo je izborno in predvojne kakovosti. — Za obilna naročila se vljudno priporoča:

JOSIP KOSI gostilničar v KRIŽEVCIH, pri Ljutomeru.

Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani, podružnica v MURSKI SOBOTI.

Brzobjavni naslov:
JUGOSLOVANSKI KREDIT.

TELEFONSKA ŠTEVILKA 16.
Število poštno-ček. urada štev. 11323.

Sprejema

VLOGE NA KNJIŽICE in TEKOČI RAČUN

In jih obrestuje po 4°/_o čistih brez odbitka rentnega davka.

Posojila na osebni kredit, na hipoteke, trgovske in druge vsakovrstne kredite. Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev in valut po dnevnem kurzu.